

zumejo na veliko daljavo, t. j. mi telegrafiramo. Treba se je le dogovoriti, da jeden udarec pomeni *a*, dva udarca *b* i. t. d. in ta, kateremu se telegrafira, šteje le udarce, in išče čerke, ki se imajo tako povedati. Razumeva se pa tudi, da bi to šlo silno počasu, ker za *z* bi bilo treba 25 udarcev. Izvolili so tedaj znamenja bolj pripravna, njih pomen je ravno tako lahko pomniti, kakor čerk. Namesto železa, ki terka na mizo naredili so vod, ki vtiska na koščeku premikajočega popirja pike in čerte, ki se pomikajo v jedni meri ali potezi, in ki veljajo za pisanje, katero razumeti, ni kaka posebna težava.

Jan Nep. Nečásek.

E.

»Modro in premišljeno ste nas vodili, ljubeznjivo in poterpežljivo z nami ravnali. Vam so res veljale besede Tacitove: *Omnia scire, non omnia exsequi; parvis peccatis veniam, magnis severitatem commodare; nec poena semper, sed saepius poenitentia contentus esse.*« (Agric. c. 19.)

Moder, neskončno moder je Bog, ker stori vse iz najboljšega namena, in izvoli najpripravniše pripomočke, da doseže svoj konec. Človek je moder, kedar vravnáva vse tako, da je najbolje, in da doseže, kar hoče. Moder je vojvoda, kateri zna voje svoje voditi tako, da dobi zmago; zdravnik, kateri pomaga bolniku, da mu poverne se zdravje. In kedaj je moder šolski voditelj ali ravnatelj?

»*Das letzte Ziel aller Jugendbildung ist ein gebildeter edler Charakter*« — pravi naučna osnova za srednje šole str. 7. Olikan blag značaj je vsega šolskega podučevanja in vzobraževanja poslednji namen ali konec (smoter, sverha). Da se toraj ta doseže vsaj pri večini, na to je v vsem dejanji in nehanji meriti ravnatelju z učitelji vred, in prav na to je zvesto méril Nečásek vselej.

Po učiteljih dobivajo učenci lastne znake, redove ali klase. Po učiteljih dobivajo tudi njih duše svoje znake, in znaki ti dajo človeku naposled značaj. Staremu se še pozná, kakega učitelja — gojitelja imel je mlad. Blagor učencem, katerim so učitelji sami krepki značaji ne pa veternjaki, blagi ne pa zlobni, olikani ne pa surovi, in — tak olikan blag značaj bil je Nečásek gotovo. Modro ste nas vodili, spričuje mu toraj mladina, zgled modrosti ste nam bili, voditelj preblagi! in pesnik mu poje:

Moder sam si vadił nas v modrosti.

Kakor o poslednjem namenu, tako je modro ravnal Nečásek tudi o pomočkih. Najbolji pomočki, da se pomaga mladini k olikanemu blagemu značaju, so pa značajni blagi olikani učitelji. Takih gimnaziji Ljubljanski pridobivati bilo je Nečásku vedno mar. Rad je za učitelje sprejemal novince, duhovske in deželske domačine, češ, naj se vadijo, pripravljajo, pridobijo za učiteljstvo. Modro bilo je tako ravnanje, kajti novinci, če tudi niso brez pogrškov, vendar so bolj goreči in marljivi v svojem poslu, imajo menj plače, več dela in navadno tudi več storijo. Kjer koli je opazil Nečásek kaj brez hvalnega značaja, kaj neblazega, premalo olike; koj je popravljal in pomagal, toda vselej modro, premišljeno, ljubeznjivo in poterpeljivo. Znamenito je opazovati, kako so za njegovega ravnateljstva odhajali ter prihajali učitelji na gimnazijo in kako je znal vladovati vse to z ozirom na vgodne pomočke in poslednji blagi namen.

4) „Z združenimi močmi povsod učite mladino“.

To je bilo Nečásku geslo; ali — to geslo povsod in vselej izverševati — pri tolikih in tako raznih naukih, po tolikih in tako raznih močéh, učiteljih, profesorjih ali doktorjih — oj kolika težava! Napaka po sedanjih šolskih vredbah največa je ta, da je v dosego blazega namena prepotrebna enota, krasna po osnovi, v dejanji skor nemogoča. In če eni zidajo, eni pa podirajo, — kako more navkviško poslopie! —

Vendar je v tem poslovanji Nečásek bil dokaj srečen. Sam mi je pripovedoval, da je — nekaj let bivši v Ljubljani — podal se v opravilih na Dunaj in šel k popečitelju ali ministru nauka in bogočastja grofu L. Thunu, in v razgovoru o srednjih šolah je prvo vprašanje ministrovo bilo: „Kako se imata na gimnaziji Ljubljanski pri vas katehet pa historik — veroučitelj pa povestničar?“ — „Dokaj dobro“ — odgovori Nečásek. — „Veseli me, pravi minister na to; navadno so med téma dvéma največe težave.“ — Dobre vesti je Nečásek lahko odgovoril ministru tako, kajti sveta skerb blagemu voditelju je bila, da se nikdar ne žali niti vera niti veda. Res tudi ni bilo ne brati ne čuti, da bi se bili pod njim kresali profesorji v tem ozirom sebi in mladini na kvar, da bi na pr. eden učil, da je Bog, eden pa, da ga ni; eden, da je nad naravo, eden pa, da je v naravi in sicer tam neki v solncu; ta, da je Bog svet stvaril, uni pa, da je postal svet sam od sebe; eden, da je spoved potrebna in koristna, drugi pa, da je nepotrebna in nepristojna itd. itd. — Res „le malo jih je, ki vladati sami se znajo, i rabiti razum razumno“; a Nečásek je znal verdevati v tem učitelje, in časih prav modro različne nauke strinjati v blago enoto, ter smel bi bil reči sam o sebi:

Prevdaril vselej delo svoje sem,
Zato me ne prostrasi, ne osupne
Nikoli konec.

(Schiller — Cegnar.)

Modro in premišljeno ste nas vodili, pravijo učenci v javni svoji svedočbi Nečásku, ljubeznjivo in poterpežljivo z nami ravnali. — Ker mladina sama nekaj ne zna še misliti, nekaj nerada več premišljuje in je največ lehkomiselna; treba je, da so tim bolj premišljeni nje učitelji in gojitelji. — Moder in premišljen voditelj lehkomiselni mladini je bil Nečásek, in kolikrat pri učiteljih srednik in besednik, vzlasti pevcem, ki so navadno nekoliko serboriti, in je marsikdaj poravnati bodisi v nravih in naukih, bodisi v podporah zasluženih ali radovoljnih nagradah!

„Čednost ni čednost, ako pogreša se v njej previdnost,“ pravi Hevenesi. — Previdnost pa kaže voditelju, kako so splošnje postave in veleve po lastnih razmerah in potrebah vravnovati in izvrševati posebej, da so koristne in da pospešujejo visoki namen. — Čednosti moč je ljubezen, piše Hevenesi; ljubezni prva lastnost pa, da je poterpežljiva, kaže sv. Pavel (I. Kor. 13, 4), kateri — „učenik narodov“ — postal je „vse vsem“. — V teh krepostih je Nečásek modro ravnal res tudi po besedah Tacitovih, sedaj ljubo sedaj hudo, sedaj mehko sedaj terdo, kakor so bili grešniki ali grešnički.

Lepo je prositi, lepše je deliti odpuščenje — milosti. — Bodi otrokom, ktere vzrejaš, nekako očetovska in materska previdnost Božja. Učencem bodi oče, uči Fenelon; bodi jim tudi mati, modro pristavlja Dupanloup.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalovrednega slišiš, koristnega kušiš, zapiši! — Po tej poti otneš marsikaj porabljenosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinski: „*Littera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Ker sem tolikokrat slišal praviti o sprelepoti in krasoti nove Altlerchenfeld-ske cerkve, sem hotel pred svojim odhodom iz Dunaja videti tudi še njo. Za korake v ta namen storjene mi pa tudi ne bode žal do zadnjega zdihljeja svojega življenja. Nahaja se to svetišče v VII. dunajskem okraji, zvanim „Neubau“. Lepše bizantinske stavbe še nisem videl, in si človek kaj krasnejšega celo komaj misliti more. Mladi, a čez mere nadopolni arhitekt J. Jurij Müller napravil je načrt za to izvanredno sprelepo svetišče, ki se je jelo zidati pod njegovim osebnim vodstvom l. 1848. Žalibog, da je naslednje leto (2. dan maja 1849) skončal ta bistroglavni umetnik svoje mlado življenje, in tedaj ni včakal, da bi bil mogel videti in se radovati doveršenega dela. Nepopisljivo veselje